

Työterveyshuollon järjestämistä koskevan selvityksen aloittaminen / Att inleda en utredning om anordnandet av arbetshälsövården

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 17.01.2022 § 12

53/01.04.02.00/2022

Valmistelija / Beredare: henkilöstöpäällikkö / personalchef Jan Rosenström, jan.rosenstrom(at)sipoo.fi

Sipoon kunnalla ja Porvoon kaupungilla on vuodesta 2009 ollut sopimus työterveyshuollon järjestämisestä Sipoon kunnan alueella. Sopimus kattaa työterveyshuollon palvelujen järjestämisen Sipoon kunnan työntekijöille sekä kunnan alueella toimiville muille työnantajille ja yrittäjille työterveyshuollon yleisen järjestämisveloitteen nojalla. Työterveyshuollon palvelut tuottaa Kuninkaantien työterveys, joka on Porvoon kaupungin organisaatioon kuuluva liikelaitos.

Liikelaitos Kuninkaantien työterveyden liikevaihto vuonna 2020 oli noin 2,6 miljoonaa euroa ja henkilöstöä on yhteensä 24. Henkilöasiakasmäärä on vuositasolla noin 8000 ja asiakasyhteisöjen määrä noin 800. Suurimmat asiakkaat ovat Porvoon kaupunki (3 500 työntekijää) ja Sipoon kunta (1 300 työntekijää). Liikelaitoksella on kumulatiivista alijäämää taseessa vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan -191 000 euroa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueiden perustamisen myötä Liikelaitos Kuninkaantien työterveyden asiakasmäärä vähenee noin 2 300 henkilöllä sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön siirryttyä hyvinvointialueelle. Uudistuksen jälkeen alueen kunnat vastaavat edelleen työterveyshuollon järjestämisestä omalle henkilöstölleen, mutta työterveyshuollon yleinen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle vuonna 2023.

Lähtökohtaisesti sote-uudistukseen liittyvän lainsäädännön myötä osa työterveydenhuoltopalveluita tuottavasta henkilöstöstä siirtyy hyvinvointialueelle. Samanaikaisesti taloudelliset realiteetit aiheuttavat painetta supistaa toimintaa, vaikka useat kustannukset eivät skaalaudu alaspäin.

Porvoon kaupunki on alustavasti tunnistanut kolme vaihtoehtoista toimintamallia työterveyshuollon järjestämiseksi vuoden 2023 alusta.

Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan Porvoon kaupunki järjestäisi kuten tähän asti työterveyshuoltonsa omana toimintana liikelaitoksena. Porvoon kaupungin henkilöstömäärän vähentyessä (noin 2 300 työntekijään) sote-uudistuksen myötä, vain Porvoon kaupungille työterveyspalveluja tuottava yksikkö ei todennäköisesti pidemmällä aikavälillä olisi taloudellisesti kannattava ja toiminta olisi pienimuotoisuudessaan melko haavoittuva. Sipoon kunnan rooli ja tarpeet liikelaitosta jatkettaessa on myös tunnistettu huomioitavaksi asiaksi.

Toisena vaihtoehtona on perustaa yhdessä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Sipoon kunnan kanssa yhteinen osakeyhtiö, joka tuottaa työterveyspalveluja omistajilleen. Kaupunki on alustavasti tunnistanut yhtiön mahdollisia toimintaperiaatteita, joita kannattaisi selvittää tarkemmin, ensivaiheessa yhdessä Sipoon kunnan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelutoimielimen kanssa. Toimintaa on mahdollista myöhemmin tarvittaessa laajentaa kuntakonserniin ja alueen muihin kuntiin.

Kolmantena vaihtoehtona on liikelaitoksen toiminnan myynti ulkopuoliselle toimijalle, sisältäen Porvoon kaupungin työterveys sopimuksen. Työterveyspalveluja tuottavia yrityksiä on jo nyt useita markkinoilla, ja Porvoon kaupunki olisi jo toimivalle yritykselle houkutteleva asiakas. Kilpailutusprosessi tulisi aloittaa tässä tapauksessa eri organisaatioissa varsin nopeasti ja resursoida riittävällä tavalla. Sipoon kunnan asema olisi tässä vaihtoehdossa epäselvä ja mahdollisesti olisi kunnan kiireellisesti käynnistettävä työterveyspalveluidensa hankintaprosessi.

Aikataulu on varsin tiukka, koska hyvinvointialue aloittaa toimintansa kokonaisuudessaan 1.1.2023. Tämän takia selvitys työterveyshuollon järjestämisestä tulisi tehdä alkutalven 2022 aikana. Mikäli selvityksen jälkeen kuntien välinen yhteistoiminta nähdään parhaaksi vaihtoehdoksi, asia tulee kaikissa organisaatioissa päätettäväksi keväällä 2022.

Porvoon kaupungin tunnistamat vaihtoehdot:

Vaihtoehto 1. Liikelaitos Kuninkaantien työterveys jatkaa supistettuna osana Porvoon organisaatiota. Hyvinvointialue järjestää työterveyshuoltopalveluja haluamallaan tavalla. Hyöty on se, että liikelaitos jatkaa supistettuna tuottaen palveluja Porvoon kaupungille (ja mahdollisesti Sipoon kunnalle), resursseja ei käytetä hyvinvointialueen työterveydenhuollon tai järjestämisvastuun kautta tulevien uusien yritysten palvelutarpeiden kehittämiseen. Haittana on, että liikelaitoksen toiminnan kannattavuus oletettavasti heikkenee ja henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit kasvavat.

Vaihtoehto 2. Perustetaan yhteinen osakeyhtiö, joka tuottaa työterveyshuoltopalveluja omistajilleen. Käytännössä kyseessä olisi strateginen yhteisyritys (inhouse), joka tuottaisi palveluita omistajilleen. Hyöty on se, että voidaan tuottaa laadukkaita työterveyshuoltopalveluita hyödyntämällä olemassa olevia toimintamalleja sekä kehittämällä uusia. Osakkeenomistajat pystyvät vaikuttamaan kustannuksiin ja toiminnan kehittämiseen. Toiminnalla on myös liiketoiminta-arvoa. Haittana on se, että yhtiöittäminen vaatii paljon lisätyötä ja toiminnan kehittämistä.

Vaihtoehto 3. Liikelaitos myydään ulkopuoliselle toimijalle, sisältäen Porvoon kaupungin työterveys sopimuksen määrätulle ajalle. Hyötynä on se, että Porvoon voi neuvotella halvemman työterveys sopimushinnan tietylle ajanjaksolle, eikä kulu resursseja hyvinvointialueen työterveydenhuollon tai järjestämisvastuun kautta tulevien uusien yritysten palvelutarpeiden kehittämiseen. Haittana on se, että ostopalveluna vapaasti markkinoilta kustannukset vielä ennakoimattomat. Ostopalveluna hankittu työterveyshuolto etäänny kunnan omasta toiminnasta ja vaikutusmahdollisuudet toimintaan vähenevät.

Porvoon kaupunki on ehdottanut, että edellä mainitut vaihtoehdot selvitettäisiin yhdessä Sipoon kunnan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelutoimielimen kanssa. Porvoon kaupunki katsoo, että työterveyshuoltopalveluiden tuottaminen yhteisessä organisaatioissa toisi edellä todetuista haasteista huolimatta selkeitä hyötyjä. Aikataulu on hyvinvointialueuudistuksesta johtuen kiireellinen, minkä vuoksi selvitystyö tulisi aloittaa välittömästi.

Porvoon kaupunki päätti 20.12.2021 (Kh § 458) esittää Sipoon kunnalle ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaiselle valmistelutoimielimelle, että ko. toimijat käynnistävät työterveyshuoltopalvelujen tuottamista koskevan selvityksen edellä kuvatuista lähtökohdista. Selvitys laadittaisiin alkutalven

2022 aikana, jonka jälkeen asia saatettaisiin päätettäväksi kaikissa organisaatiossa erikseen.

Sipoon kunnan intressien mukaista on selvittää mahdollisuudet yhteistyön jatkamiseksi työterveyshuollon palveluiden järjestämisessä ja siksi olisi syytä käynnistää yhteinen asiaa koskeva selvitystyö Porvoon kaupungin ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen kanssa.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag Kunnanhallitus päättää, että Sipoon kunta käynnistää yhdessä Porvoon kaupungin ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen kanssa selvityksen työterveyshuoltopalvelujen tuottamisesta 1.1.2023 alkaen. Selvitys laaditaan alkutalven 2022 aikana, jonka jälkeen voidaan tehdä päätös lakisääteisen työterveyshuollon järjestämisestä Sipoon kunnan työntekijöille.

Kommunstyrelsen beslutar att Sibbo kommun tillsammans med Borgå stad och det temporära beredningsorganet för Östra Nylands välfärdsområde inleder en utredning om producerandet av företagshälsovårdstjänster fr.o.m. 1.1.2023. Utredningen görs i början av vintern 2022 varefter beslut kan fattas om ordnandet av den lagstadgade arbetshälsovården för Sibbo kommuns anställda.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.